XVII a. užstatymo liekanų nerasta, tačiau per visą perkasos plotą buvo atidengtas šio laikotarpio kultūrinis sluoksnis, išsiskiriantis labai tamsia konsistencija. Sluoksnio storis vidutiniškai siekia nuo 10 iki 20 cm, vietomis yra perkastas statant vėlyvesnius pastatus. Daugiausiai šiam laikotarpiui būdingų radinių buvo rasta apie 1,5 m gylio duobėje 27. Iš čia buvo surinkta buitinės keramikos šukių, degtų tiek oksidacinėje, tiek redukcinėje aplinkoje, taip pat nemažai dubeninių koklių fragmentų. Ūkinė duobė buvo užpildyta per kelis kartus, matyti įkasimo žymės. Duobės dugne atsidengė tašytų akmenų (7 akmenys) linija, kurios paskirtis kol kas nenustatyta. Kita atliekų duobė atsidengė po XVIII a. pamatais (2 pav.). Jos gylis siekė 3,3 m. Duobės užpildas – tamsi molinga žemė su degėsiais ir statybine keramika: raudonos plytos, čerpės, gausu dubeninių koklių fragmentų, rasta audinių, didelių puodų šukių. Manoma, kad iš šios vietos buvo imamas smėlis, galbūt bandyta kasti šulinį. Užvertus duobę po gaisro atsiradusiomis šiukšlėmis (XVII a.) ir pastačius pamatus (XVIII a.) šioje vietoje susidarė smegduobė, kuri sugadino XVIII a. pamatus. Matyt, pastatas dėl šios priežasties ir buvo rekonstruojamas. Visame plote įsikasus iki įžemio, apie 75 cm gylyje atidengta nemažai stulpaviečių ir duobučių, atsiradusių čia dėl vykdytos ūkinės veiklos. Preliminariais apskaičiavimais tyrinėjimų metu buvo surinkta keli tūkstančiai radinių.

The Plot at Liepų Sq. 25

In 2011, BRIAI conducted an excavation in the town of Švėkšna (Šilutė District), during which a total of 120 m² were excavated and development horizons from three different periods were recorded: 20th, 19th, and 18th-century building foundations (Fig. 1). A layer of grey earth had accumulated during the earliest (mid-18th century) period of the building's use. The characteristic 18th-century finds should be connected with this development horizon: a large quantity of Prussian coins mostly dating to the mid – second half of the 18th century, sherds of household pottery, fragments of construction ceramics, animal bones, and fragments of glass artefacts, mostly window glass. Buttons, metal strips, thimbles, small needles, beads, and pendants were also found. Although no remains of any 17th-century structures were found, a cultural layer from this period was unearthed everywhere in the trench. Many postholes and pits were unearthed in the sterile soil throughout the area. Several thousand finds were collected during the excavation. The finds were mostly discovered in two large pits, one of which was even 3.3 m deep and contained rubbish discarded after a fire (Fig. 2). The bulk of the pit's finds consisted of red bricks, roof tiles, an abundance of 'bowl-shaped' stove tile (*Schüsselkacheln*) fragments, and some fabric. All of the collected material shows that intense life and trade contacts with East Prussia occurred at this location.

TELŠIAI

Darius Kontrimas

Katedros aikštės tęsinys

Seniausia žinutė apie Telšius yra iš XV a. vidurio – tai 1450 m. žemaičių seniūno Jono Kęsgailaičio Telšių aprašymas. XV a. Telšiuose jau buvo ir valstybinis dvaras. Sprendžiant iš

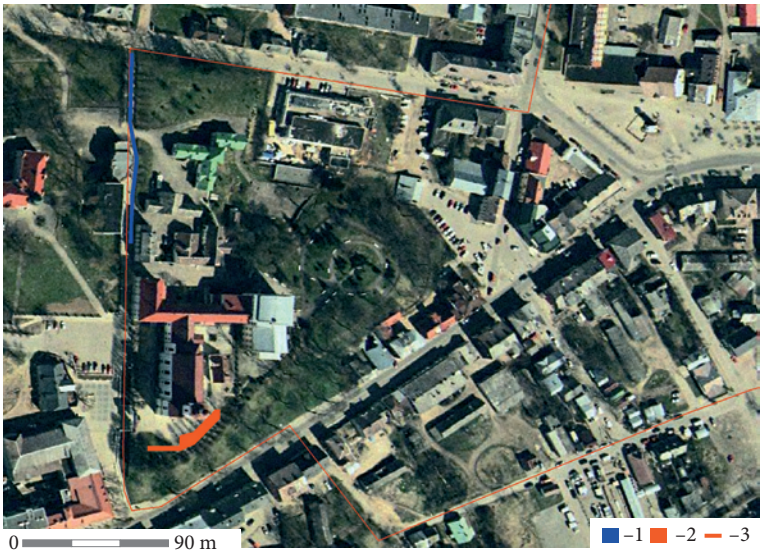

1 pav. Tyrimų vietos situacijos planas:
1 – 2011 m. tyrimų vieta; 2 – 2008 m. tyrimų vieta;
3 – Telšių senojo miesto teritorija. D. Kontrimo brėž.

Fig. 1. Situation plan of the excavation site:
1 – location of 2011 excavation; 2 – location of 2008 excavation; 3 – boundaries of the Telšiai Old Town.

1800 m. Bernardinų vienuolyno plano, kai kuriuos piliakalnio požymius galėjo turėti Insulos kalnas, tačiau dėl didelių statybų jo išvaizda pakito. XVI a. viduryje ir II pusėje Telšiai buvo sudaryti iš dviejų gyvenviečių. Viena jų buvo įsikūrusi Insulos kalno R papėdėje (Turgaus aikštės PV pakraštys), kita buvo dešiniau nuo kelio į Luokę, prie kalvos, ant kurios 1536 m. iškilo parapijos bažnyčia. XVIII a. Telšiai jau buvo vientisos urbanistinės struktūros, o XVIII a. pabaigoje turėjo galutinai susiformuoti Telšių senamiestis (Genys J., Telšių

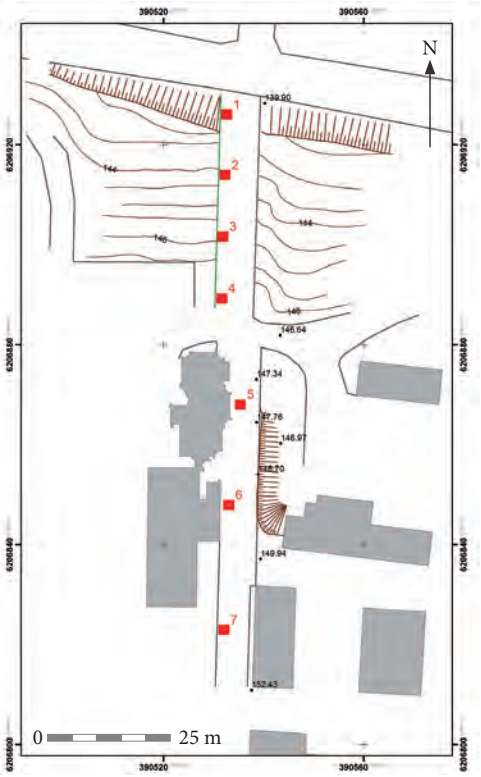

2 pav. Katedros aikštės tęsinio situacijos planas.
D. Kontrimo brėž.

Fig. 2. Situation plan of the continuation of Katedros Square.

3 pav. Šurfas 3. D. Kontrimo nuotr.

Fig. 3. Test pit 3.

0 3 cm

4 pav. Arbaleto strėlės antgalis. D. Kontrimo nuotr.

Fig. 4. The crossbow bolt head.

raida iki XVIII a. pabaigos, *Telšiai*, Vilnius, 1994, p. 26–34).

Arčiausiai 2011 m. tyrimų vietos, Katedros šventoriuje, žvalgomieji tyrinėjimai vykdyti 2008 m. (vadovė L. Deveikytė). Tačiau šių tyrimų ataskaita iki šiol neparašyta. Tyrinėjimų metu šventoriaus P ir PR dalyse 5 vietose buvo ištirtas 25 m^2 plotas. Aptikta žmonių kaulų iš suardytų kapų ir pavienių archeologinių dirbinių, datuotų XVI–XVIII a. Į PR nuo Katedros 2,2 m gylyje atidengtas dar nesuardytas žmogaus kapas.

2011 m. žvalgomųjų tyrimų metu buvo ištirti 7 2x2 m dydžio šurfai (bendras plotas 28 m^2) (1 pav.). Šurfai 1–4 tirti Insulos kalvos Š šlaite, kur viršutinis grunto sluoksnis įrengiamo tako vietoje jau buvo nuimtas ir sumaišytas. Šurfai matuoti prie būsimų laiptų V dalies, projektuoto elektros kabelio vietoje, kur dar buvo dalis nenulyginto paviršiaus ir galima buvo fiksuoti visą sluoksnių stratigrafiją (šurfų V sienelėse). Likusieji 3 šurfai tirti piečiau, Šv. Antano Paduviečio katedros link, suprojektuoto elektros kabelio vietoje (2 pav.). Visų tirtų šurfų sienelės tapatintos su pasaulio šalimis. Po tyrimų inventorinta 40 radinių, kurie perduoti ŽMA.

Šurfuose 1, 2, 5–7 aptiktas nuo 80 cm iki 1,7 m storio neintensyvus ir maišytas kultūrinis sluoksnis su pavieniais XVII–XX a. radiniais. Šurfe 3, PR kampe, H_{abs} 144,41 m gylyje buvo atidengtas 10–20 cm storio juodos smėlingos žemės sluoksnis (3 pav.). Šiame sluoksnyje, šurfo PV kampe, 20x20 cm dydžio kvadrate, 1,05 m gylyje rastas geležinis įtveriamasis kvadratinio skerspjūvio arbaleto strėlės antgalis bipiramidine galvute (4 pav.). Antgalis 7,5 cm ilgio (galvutės – 3,2 cm, įkotės – 4,3 cm), jo galvutės plotis ties plačiausia vieta 1,4 cm. Galvutė išplatėja ties viduriu, tačiau

aiškios ribos tarp galvutės ir įkotės nėra. Antgalis galėtų būti priskiriamas 14-tam tipui pagal G. Rackevičių (Rackevičius G., *Arbaletas ir lankas Lietuvoje XIII–XVI a.*, Vilnius, 2002, p. 95–112) ir datuojamas XIV a. 1,15 m gylyje rastas geležinis lango ar durų apkalas, 1,2 m gylyje – XVIII a. glazūruotų ir neglazūruotų žiestų puodų šukių. Šurfe įžemis – rudas molis – pasiektas 0,95–1,1 m (H_{abs} 144,90–145,05 m) gylyje. Aptiktasis antgalis iki šiol yra ankstyviausias šios vietos radinys. Insulos kalvos grunto sluoksniai permaišyti intensyvių statybų metu, kuriantis vienuolynui, o vėliau ir Telšių vyskupijos licėjui.

The Continuation of Katedros Square

During the 2011 field evaluation, seven 2 x 2 m test pits (a total of 28 m^2) (Fig. 1–2) were excavated. A 10–20 cm thick layer of black sandy earth (Fig. 3), which contained a 14th century iron tanged crossbow bolt head with a square cross-section (Fig. 4), was unearthed in test pit 3.

TRAKAI

Rasa Banytė-Rowell

Kęstučio gatvė 3

2011 m. birželio mėnesį vykdyti žvalgomieji tyrinėjimai Trakuose, prie Kęstučio g. 3 namo. Čia iškasti 4 šurfai būsimo vandentiekio ir kanalizacijos trasų vietose. Bendras ištirtas plotas – 9,75 m^2. Kęstučio g. 3 aplinką 2004 m. tyrinėjo B. Lisauskaitė (*ATL 2004 metais*, Vilnius, 2006, p. 211–212). Tyrimų metu fiksuotos vandentiekio ir nuotekynės trasų sienelės, ištirti šurfai ir vienas plotas kiemuose tarp Vytauto g. 1 ir Kęstučio g. 3 gyvenamųjų namų. 2004 m. Kęstučio g. 3 pastato Š kampo aplinkoje, trasos 1 pradžioje buvo rasta Pusiasalio pilies gynybinės griovos akmenų mūro išorinė atraminė sienelė. Trasų 1 ir 2 vietose po XX a. supiltiniais sluoksniais ir iškloto grindiniu atsidengė pilkų žemių sluoksnis su raudonų plytų duženomis, kurį tyrėja susiejo su teritorijos šalia Pusiasalio pilies užstatymu XIX a. Archeologinių radinių, išskyrus pavienius buitinės keramikos fragmentus iš užpiltinių XX a. sluoksnių, nerasta.

2011 m. šurfai 1–2 buvo nuotekynės įvado atkarpoje, 2–10 m atstumu į PV nuo Kęstučio g. 3 pastato P kampo. Ši atkarpa ištirta beveik ištisai, išskyrus betono luitais užverstą duobę tarp šurfų 1 ir 2. Už šurfo 2 PV galo sluoksniai buvo perkasti 2004 m. ploto 1 tyrimų metu. *Šurfo 2* PR sienelėje buvo atidengti akmenų mūro, rišto kalkių skiediniu, pamatai ir prie jų prijungta nuogrinda. Pamatų ŠR galas greičiausiai šiek tiek apardytas, o išlikusioji dalis nuo pastato Kęstučio g. 3 nutolusi 2,2 m į PV. Pamatas orientuotas ta pačia kryptimi kaip Kęstučio g. 3 pastatas. Pagal atidengtą išlikusį pamato ilgį galima daryti prielaidą, kad atkasta pastato galo dalis. Šurfe matomos pamatų dalies ilgis 2 m. Pamato viršus atkastas 40–45 cm gylyje nuo esamo paviršiaus lygio, apačia – 1,8 m gylyje. Šis pamatas skiriamas vienam iš XIX a. čia stovėjusių pastatų, pažymėtam to laikotarpio planuose. Žemiau pamatų lygio, po žvyro, maišyto su pilkomis žemėmis, sluoksniu, atsidengė juosvų žemių sluoksnis, kuriame rasta daug keramikos, gyvulių kaulų, pasitaikė raudonų plytų fragmentų. Pagal keramikos formas šis kultūrinis sluoksnis datuojamas XV–XVI a. (galbūt